

Patrick Cockburn

Hur den korruption som Panamapapperen avslöjar öppnade dörren för Isis och al-Qaida

*Independent*¹ och *The Unz Review* 8/4 2016

Lokala eliter som döljer sin stulna rikedom i finansiella centra utomlands förstör sin egen trovärdighet och makt

*Vem kan betvivla "den hemlighet som göms under Cheops pyramid"
Var det att byggherren
gjorde Cheops av flera miljoner?*

Budskapet i Rudyard Kiplings dikt är att korruption alltid finns bland oss och inte förändrats mycket med tiden. Det ligger en viss sanning i detta, men grader av korruption betyder mycket, som Cheops skulle ha upptäckt på sin egen bekostnad om man försökt bygga pyramiden i dagens Irak och inte i det forna Egypten. Projektet skulle ha gått på miljarder och inte på några miljoner – och det hela skulle mer troligt ha slutet med ett hål i marken och inte något som liknat en pyramid.

För tre år sedan var jag i Bagdad efter att det hade regnat våldsamt och körde kilometervis på gator, som försvunnit under gråfärgat flodvatten i förening med direkt avlopp. Senare frågade jag Shirouk Abayachi, en rådgivare till ministern för vattenförsörjning, varför detta inträffade och hon sade att "sedan 2003 har det satsats 7 miljarder dollar på att bygga ett nytt avloppssystem i Bagdad, men antingen byggdes ledningarna inte eller också gjordes det på ett dåligt sätt". Hennes sammanfattning var att "korruption är nyckeln till allt detta".

Alla som diskuterar Panamapapperen och advokatfirman Mossack Fonsecas sätt att agera borde tänka över vart de 7 miljarder dollar hamnat, som inte gått till ett nytt avloppssystem i Bagdad. Man kommer då att upptäcka många mellanhänder som skyddat alla som utnyttjat denna enorma summa, men en stark misstanke är att en del av den hamnat i skatteparadis där pengar göms och kan tvättas rena.

Det finns ingen tydlig koppling mellan avslöjandena i Panamapapperen, framväxten av Islamiska staten och de krig som sliter sönder åtminstone nio länder i Mellanöstern och Nordafrika. Men dessa tre företeelser är intimt förbundna när härskande elitgrupper för över rikedomar till skatteparadis utomlands och håller på att förlora sin politiska trovärdighet. Inga vanliga afghaner, irakier eller syrier kommer att strida och dö för härskare som de avskyr som lurendrejare. Avgörande för framväxten av Isis, al-Qaida och talibanerna i Irak, Syrien och Afghanistan är inte deras egen styrka och popularitet, utan svagheten och avsaknaden av folkligt stöd hos de regeringar de bekämpar.

Kipling hade rätt när han ansåg att det alltid funnits korruption, men från början av 1990-talet har korrupta stater ofta muterat till rena stöldregimer. Härskande familjer och små kottier runt dem har tagit för sig en allt större del av den ekonomiska kakan.

Från sekelskiftet har landsbygdsbefolkningen och de fattiga i städerna i Syrien inte längre åtnjutit de små förmåner de tidigare hade under en lika hårdför men mer egalitär regim. 2011 rapporterades att Bachar al-Assads kusin Rami Makhlouf hade ett avgörande inflytande över 60 procent av Syriens ekonomi och att hans personliga förmögenhet uppgick till 5 miljarder dollar.

I Irak tidigare i år sade en finansiell specialist, som ville vara anonym, att premiärminister Haider al-Abadis regering hade uppgifter om korrupta individer, inklusive "en politiker som skapat sig en förmögenhet på 6 miljarder dollar genom korruption".

¹ Se [How the corruption revealed in the Panama Papers opened the door to Isis and al Qaeda](#)

Faran med att tala om exempel på korruption i exotiska och krigshärjade länder som Irak, Afghanistan och Syrien är att mycket kan låta som om det skulle handla om en främmande planet. Men de politiska och ekonomiska systemen i Irak och Afghanistan utformades under överinseende av USA och allierade som Storbritannien. De förespråkade en fri marknadsekonomi, som i Väst kan öka inkomstskillnaderna och gynna de rika, men som i Kabul och Bagdad blev lika med rätten för alla med makt att ägna sig åt att stjäla.

Nyliberala ekonomer har mycket att stå till svars för. Några dagar efter Isis´ erövring av Mosul i juni 2014 befann jag mig i Bagdad och frågade en nyligen pensionerad fyrstjärnig irakisk general hur det kunde komma sig att den mycket större och bättre utrustade irakiska armén besegrats så snabbt och så förödmjukande. Förklaringen var, sade han: ”Korruption! Korruption! Korruption!”

Han tillade att den fanns överallt och hade uppkommit när USA byggde upp en ny irakisk militär sedan Saddam Hussein störtats 2003 och då amerikanska befälhavare tryckt hårt på att mat och andra förnödenheter skulle överlämnas till privata upphandlare. De affärsmännen och armé-officerarna insåg snart att om Iraks regering betalade för att livnära och utrusta en bataljon på 600 man, men som i verkligheten bara uppgick till 150, kunde de stoppa mellanskillnaden i egna fickor. Den här metoden blev så inbringande att 2014 var alla officersposter till salu och att det kostade 200 000 dollar att bli överste och uppemot 2 miljoner att bli general i ledningen för en division.

Det har regelbundet rapporterats om den skriande korruptionen på högsta nivå i Kabul och Bagdad och inte mycket verkar förändras. Men det vore ett misstag att tro att detta bara har att göra med en korrupt kultur specifik för Afghanistan och Irak. De mest korrupta ministrarna utnämndes och de mest ljusskygga kontrakten undertecknades vid en tid då representanter för USA var de som verkligen bestämde i Bagdad.

Exempelvis stals 2004-2005 hela den militära anskaffningsbudgeten på 1,2 miljarder dollar, då försvarsministeriet i stort sett kontrollerades av USA, vilket ger anledning till frågan om de amerikanska myndigheternas kompetens, eller eventuella medbrottslighet.

Situationen har försämrats, inte förbättrats. ”För sju eller åtta or sedan var jag orolig för att Irak skulle bli som Nigeria, men i själva verket är det långt värre”, sade en tidigare minister 2013.

Som exempel nämnde han ett kontrakt värt 1,3 miljarder dollar och som en minister undertecknat med ett utländskt företag som bara fanns på plats till namnet - och med ett annat företag som var bankrutt. Detta ägde rum i ett land där en tredjedel av arbetskraften är arbetslös och där siffran blir drygt hälften, om man också räknar in de undersysselsatta.

Att den penningstarka eliten i oljestaterna och resten av världen använder sig av skatteparadis handlar inte alltid om att slippa undan skatter de ändå inte skulle ha betalat om de haft kvar pengarna hemma, utan i den del fall om att dölja vad de stulit och senare på legal väg tvätta det rent.

En del av detta kan göras genom att köpa fastigheter på ställen som Bagdad, vilket förklarar varför huspriserna i denna farliga stad ligger på samma nivå som i London. Men det är säkrare och bättre att köpa egendom i London självt, vilket då kommer att kräva insatser av ett företag som Mossack Fonseca – men de tjänsterna kommer då att ligga långt från den egentliga ruttna källan till investeringen.

Panamapapperen ger namn och mekanismer på hur olika globaliserade eliter gömmer undan sina rikedomar och låter bli att betala skatt på dem. Analytiker tror nu att utbredd avsmak för det politiska etablissemanget kommer att gynna radikala ledare som Bernie Sanders i USA och Jeremy Corbyn i Storbritannien.

Vad de inte vill se är att det sätt på vilket separationen mellan de härskande eliterna och de länder de styr redan åstadkommit stater som håller på att kollapsa eller tillintetgöras av krig och konflikter.

8 april 2016

Översättning: *Björn Erik Rosin*

Lästips

Av Patrick Cockburn finns marxistarkivet sedan tidigare ett stort antal artiklar om IS/Daesh. Bland dem:

[Andra akten för al-Qaida - artikelserie](#) (mars 2014)

[Hur Isis blev den ångvält det är idag](#) (augusti 2014)

[Isis befäster sin ställning](#) (augusti 2014)

[Ett omöjligt krig](#). Om kampen mot Islamiska staten (september 2014)

[Kriget med Isis: Syriens president spelar högt med svaga kort](#) (februari 2015)

[Inbördeskriget i Syrien: Jabhat al-Nusras massaker på druser visar att de är lika otäcka som Isis](#) (juni 2015)

[Patrick Cockburn om IS/ISIS - Jihadisternas återkomst](#) - Bokrecensioner (oktober 2015)

[Oljepriset och IS raserar kurdernas drömmar om rikedom](#) (februari 2016)

Se även:

[Böcker om Islamiska Staten \(IS\)](#). (mars 2015)

[Loretta Napoleoni om Islamiska Staten](#) (maj 2015)

Anne Alexander: [ISIS och kontrarevolutionen: på väg mot en marxistisk analys](#) (januari 2015)

Walead Farwana: [Islamiska statens historia](#) (augusti 2014)

Adam Hanieh: [Kort historia om ISIS](#) (december 2015)

Aron Lund: [Islamiska staten fyller ett år som ”kalifat”](#) (juni 2015)